

Τῷ γ'. σχήματος κατάλληλοι.

Σά-	ἄ	Πᾶς κύων ὑλακτεῖ-
βα-	πα	Πᾶς κύων τετράπην,
σι-	σι	Ἄρα τι τετράπην ὑλακτεῖ
τέ-	ὄσ	Οὐδεὶς ἰχθύς ἄδει-
τα-	να	Πᾶς ἰχθύς ἄπην-
σο-	ρός	Ἄρα τι ἄπην ἐκ ἄδει.
σπιν-		Τις ἄνθρωπος ζῶον-
θα-	σά	Πᾶς ἄνθρωπος λογικός-
μην-	κίς	Ἄρα τι λογικὸν ἐστὶ ζῶον.
θά-	ἄ	Πᾶς ὄρνις ἵπταται-
ρι-	σπί	Τις ὄρνις ἐστὶ θαλάττιος-
νι-	δι.	Ἄρα τὶ θαλάσσιον ἵπταται.
Γόρ-	ὄ	Τις ἄνθρωπος ἢκ ἐστὶ λίθος,
γα-	μα	Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ λογικός,
δο-	λός.	Ἄρα τι λογικὸν ἢκ ἐστὶ λίθος.
τέ-	φέ	Οὐδὲν ἀναπνευστικὸν ἔνυδρον,
ριν-	ρι	τὶ ἀναπνευστικὸν δίπην,
σο-	σον.	Ἄρα τὶ δίπην ἐκ ἔσιν ἔνυδρον.

Ἄκατάλληλοι.

Τά-		Πᾶσα συκῆ φυτὸν,
σεν-		Οὐδεμία συκῆ ἐλαία,
μο-		Ἄρα τι φυτὸν ἐκ ἔσιν ἐλαία.

τί-
εν-
μα.

Τίς Γραμματικός εἶπεν,
Οὐδείς γραμματικῶς ἔφει,
Ἄρα τι εἶπεν ἕκ ἑστίν ἄφει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

Περὶ τῶν ἀρχῶν τῆς Συλλογισμῆς,

Αἱ ἀρχαί, αἷς τὸ πρῶτον ἐπερῶνται σχή-
μα, δύο εἰσὶν ὧν ἡ μὲν εἰς τὸ κατὰ
παντός λέγεσθαι, ἡ δὲ τὸ κατὰ μηδενός· ἔ-
στι δὲ τὸ κατὰ παντός, ὅτε τὸ κατηγορού-
μενον ἔτω κατὰ τῆς ὑποκειμένου λέγεται, ὡς
μηδὲν εἶναι λαβεῖν τῶν ὑπὸ τὸ ὑποκείμενον,
καθ' ἃ τὸ κατηγορούμενον μὴ λέγεται, οἷον
τὸ ἔμφυχον κατὰ παντός τῆς ζωῆς λέγεται
ἔδεν γὰρ ἐστὶ τῶν ὑπὸ τὸ ζῶον, καθ' ἃ τὸ
ἔμφυχον ἢ ῥηθῆσεται κατὰ μηδενός δὲ λέ-
γεται ὁ κατηγορούμενος ἔρος, ὅταν μηδὲν ἢ
λαβεῖν τῶν ὑπὸ τῷ ὑποκειμένῳ, καθ' ἃ κα-
τηγορηθεῖν, οἷον ὁ λίθος κατὰ μηδενός ἀνθρώ-
πων· ἔδεν γὰρ ἐστὶ τῶν ὑπὸ τῷ ἀνθρώπῳ ἀ-
τάμων, καθ' ἃ ὁ λίθος κατηγορηθεῖν. Ἐκ
τέτων δὲ τῶν ἀρχῶν σαφές δείκνυται τῶν
τεσσάρων τρόπων τῆς ἀ. σχήματος· τὸ γράμ-
ματα γὰρ ἐ γραφίδι, ἐρεῖδονται τῆ κατὰ
παντός ἀρχῆ· τὸ δὲ ἔγραψε, ἐ τεχνικός,
ἐ κατὰ μηδενός.

Ἡ ἀρχὴ, ἐν ἣ ἐπερείδονται αἱ ἐπιφοραὶ
 πᾶσαι τῆ β' σχήματος, αἱ εἰσὶν ἀποφατι-
 καὶ, ἐστὶν αὕτη· τὰ τινὸς τρίτη ἔτω κεχωρι-
 σμένα, ὡς τὸ μὲν ἢ ταῦτόν τῷ τρίτῳ, τὸ
 δὲ κεχωρισμένον τῆ αὐτῆ, εἰσὶν ἔτι καὶ ἀλλή-
 λων κεχωρισμένα· αὕτη μέντοι ἰσοδυναμῶσι τῆ
 κατὰ μηδενὸς ἀρχῆ· οἷον ἐπεὶ ἢ τῆ λίθου
 φύσις ἡλωτρίσεται τῆ ζῶης, ὃ συνάπτεται τῷ
 ἀνθρώπῳ, ὅτι χάριν καὶ ἢ φύσις τῆ λίθου ἡλ-
 λωτρίσθη ἐς τὴν ἀνθρώπῳ.

Ἡ δὲ γ' τρίτη ἀρχὴ, ἢ περ ἰσχυρίζονται
 οἱ καταφατικοὶ τῆ γ' σχήματος τρόποι· ἐ-
 σὶ τὰ τῷ αὐτῷ ταῦτα, καὶ ἀλλήλοις τρόπον
 τινὰ εἰσὶ ταῦτα· αὕτη μέντοι ἢ ἀρχὴ ἔχ' ἢ α
 τῷ καθόλου ἐστὶν ἀληθὴς· ἀνθ' ὧν τὰ τῆ γ'
 σχήμ. συμπεράσματω μερικῶ, εἰσὶν ἀπαντὰ
 προσέθεται δὲ τρόπον τινὰ, ὃ γὰρ ἄνθρωπος
 καὶ ἵππος ταῦτόν ἐστὶ τῷ ζῳῷ, ὃ μέντοι καὶ
 ἀλλήλοις εἰσὶ τὰ αὐτά, εἰμὴ κατὰ τὴν τῷ
 ζῳῳ δηλαδὴ εἶναι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 5.

Περὶ τῶν κοινῶς καὶ ἰδίᾳ ἐπομένων τοῖς
 τρισὶ σχήμασι.

Κοινῶς μὲν τοῖς τρισὶν ἔπεται ἰσχυροῦσι
 τὸ μήτε ἀμφοτέρως τὰς προτάσεις ἀπα-
 ρα.

φρατικῶς εἶναι, μήτε ἀμφοτέρωθεν μερικῶς, ἢ ἀ-
 προσδιορίζουσ· καὶ τὸ συμπέρασμα τῆ χειρὸς
 τῶν προτάσεων ἐπεὶ κατὰ ποσότητα καὶ
 ποιότητα· ἴδια δὲ τῷ ἀποφατικῷ σχήματι, τὸ τὴν
 μείζονα ἀεὶ καθόλου εἶναι, τὴν δὲ ἐλάττωνα
 καταφατικῆν, καὶ τὸ συμπέρασμα ἀδιαφύρως
 ἔχον· κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα· ἢ γὰρ
 ἢ μείζων μερικῆ εἶη, ἢ δὲν συμπεραίνεται, οἷον
 ἕσθιατι ἐστὶ λίθος· πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶν ἕσθια
 ἄρα τις ἄνθρωπος ἐστὶ λίθος. Αἴτιον δὲ, ὅτι τὸ
 μέτρον, ὅπερ ὑποκείμενον· ἐστὶν ἐν τῇ μείζονι,
 ὁφείλει διανεμεῖσθαι καθόλου· τῆτο δὲ γενέσθαι
 ἔχον ὅν τε, μερικῆς τῆς μείζονος ἕσθια· ὁμοίως
 εἴη ἢ ἐλάττων ἀποφατικῆ εἶη, ἢ δὲν συλλο-
 γιστικῶς συνάγεται· οἷον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶν
 ἕσθια· ἢ δὲν ἵππος ἐστὶν ἄνθρωπος, ἄρα ἢ δὲν
 ἵππος ἐστὶν ἕσθια· αἴτιον δὲ ὅτι τὸ μείζον ἀ-
 κρον ἀποχρώντως ἢ διανεμεται· ὅθεν ἐν τῷ
 συμπέρασματι γίνεται ἐπιφορὰ ἀφ' ἑαυτοῦ μὴ
 διανεμημένου ἐπὶ διανεμημένον· ἴδια δὲ τῷ βί-
 σχήματι ἐπεταὶ τὸ τὴν μὲν μείζονα ἀεὶ κα-
 θόλου εἶναι, τὴν δὲ ἐλάττωνα ἀδιαφύρως ἔ-
 χουσα κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα· ἀνό-
 μοιον μὲντοι ἀεὶ κατὰ ποιότητα τῇ μείζονι, καὶ
 τὸ συμπέρασμα ἀποφατικὸν αἰετ· ἢ γὰρ
 ἢ μείζων μερικῆ εἶη, ἢ δὲν ὁμοίως συμπεραίνε-
 ται, οἷον τὸ σῶμα ἐστὶ δένδρον, ἢ δὲν λίθος ἐ-
 στὶ δένδρον, ἄρα ἢ δὲν λίθος ἐστὶ σῶμα· Αἴτιον
 δὲ, ὅτι ἐν τῷ ἀποφατικῷ συμπέρασματι τὸ
 μείζον ἀκρον ἀποχρώντως διανεμεται, ὅπερ ἢ
 γέγονεν ἐν τῇ μείζονι μερικῆ ἕσθια· ὅθεν ἐπι-

φορὰ γίνεται ἐπὶ μὴ διανεμημένῳ ὄρει ἐπὶ διανεμημένον.

Εἶδ' αὖ αἱ προτάσεις καταφατικαὶ εἶεν, ἔδεν συμπεραίνεσθαι, οἷον πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον· πᾶς ἵππος ἐστὶ ζῶον, ἄρα πᾶς ἵππος ἐστὶν ἄνθρωπος. Αἴτιον δέ, ὅτι ἐν ἐκείναις ἔδε ποτε ἀποχρῶντως διανέμεται τὸ ὄρος, ὃς ἐστὶ πατηγόμενος, ὡς ἐπὶ τῷ παραδείγματι δῆλον· ἰδίᾳ τῷ γ' σχήματι ἐπιτετατὸ τὴν ἐλάττωνα αἰ καταφατικὴν εἶναι, τὴν δὲ μείζω ἀδιάφορος ἔχουσαν κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα, καὶ τὸ συμπέρασμα αἰ μὲν ἐπὶ μέρεσιν, ἀδιάφορον δὲ κατὰ ποιότητα· ἦν γὰρ ἡ ἐλάττων ἐπὶ τύτῃ τῷ σχήματι ἀποφατικὴ εἶη, ἔδεν ὑγιῶς συμπεραίνεσθαι, οἷον, πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον, ἔδει ἄνθρωπος ἐστὶ λέων, ἄρα ἔδει λέων ἐστὶ ζῶον. Αἴτιον δὲ τύτῃ, ὅτι τὸ μείζον ἔχρον τῇ δυνάμει τῆς ἀρνήσεως ἀποχρῶντως διανέμεται ἐν τῷ ἀποφατικῷ συμπεράσματι· ἔχεται δὲ καὶ ἐν τῇ μείζονι διανέμεται· ἦν δὲ αὖ τὸ συμπέρασμα καθόλου εἶη, ἔδεν ὑγιῶς ἐπιτετατὸ, οἷον· πᾶν λογικὸν ἐστὶ ζῶον, πᾶν λογικὸν ἐστὶ νοητικόν, ἔκ ἐπιφέρεται, ἄρα πᾶν νοητικὸν ἐστὶ ζῶον. Αἴτιον δέ, ὅτι τὸ ὑποκείμενον τῷ συμπεράσματος, ἔκ ἐνδέχεται διανέμεσθαι, ἄτε δὴ μὴ διανεμημένον ἐν τῇ προτάσει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῆς συναγωγῆς τῶν συλλογισμῶν
τῆ β. σχήματος χ γ. ἐπὶ τῆς τέσ-
σαρας τρόπου τῆ α. σχήματος.

Καίτοι οἱ τῆ β. χ γ. σχήματος συλλο-
γισμοὶ ὕγιως συμπεραίνουσιν, ὅ μὲντοι ὅ-
τω σαφῶς ἐκδηλῶν γίνεται τὸ ἀναγκαῖον τῆς
συναγωγῆς αὐτῶν, ὡς αὐτίκα πᾶσι καθορᾶ-
σθαι σαφῶς, ὡς περ ἐπὶ τῶν τεττάρων τοῦ α.
σχήματος τρόπων, ὅτι χάριν οἱ ἐπὶ τὸ α. ἀ-
ναγόμενοι σχῆμα τελειῶνται· ἀνάγονται δὲ,
ἢ φησὶ Κορυδαλλεύς, ἢ δυοὶ τρόποις, ἢ δι' ἀν-
τιτροφῆς τῶν προτάσεων, ἢ διὰ τῆς εἰς ἀδύ-
νατον δειξέως οἱ μὲν γὰρ τῆ β. σχήματος
συλλογιστικῶι τρόποι ἀνάγονται ἐπὶ τὸ α. δι'
ἀντιτροφῆς τῆς μείζονος προτάσεως, πλὴν τῆ
γράφουσα· οἱ δὲ τῆ γ. δι' ἀντιτροφῆς τῆς ἐ-
λάττονος, πλὴν τῆ γοργάδο· δηλοῦνται δὲ ἡ-
μῖν ἀπὸ τῶν ἀρκτικῶν συμφώνων τῶν ἐν ἐκάστῃ
συζυγίᾳ κειμένων λέξεων, ἐπὶ τινὰ τῶν ἐν τῷ
α. σχήματι καταλλήλων τρόπων ἀναχτέον ἐ-
κασον τῶν ἐν τῷ β. χ γ. ὅσαι γὰρ ἀπὸ
τῆ γ. ἀρχονται ἐπὶ τὴν ἐν τῷ α. πρώτην ἀνά-
γονται συζυγίαν δηλαδὴ τὰ γράμματα· ὅσαι
δὲ ἀπὸ τῆ σ, ἐπὶ τὴν σανίδι· χ ὅλως αἱ δὲ
πρὸ τῆ αὐτῆ συμφώνε ἐπὶ τὰς ἐκ τῆ αὐτῆ
ἀρχομένας συμφώνε πεφύκασι φέρεσθαι· τῶν
δὲ λοιπῶν συμφώνων τῶν ἐν αὐταῖς ταῖς λ
ἔστι

ξεσι τὸ μὲν ν ε σ, ἔνθα ἂν πρόσκεινται,
 ἀντιστροφὴν δηλοῖσι τῶν προτάσεων, τὸ μὲν ν
 τὴν ἀπλῶς ἀπλήν ἀντιστροφὴν, τὸ δὲ σ τὴν
 κατὰ συμβεβηκὸς ἀντιστροφὴν. Ἐν αἷς δὲ λέ-
 ξεσι τὸ μὲν μ ἐνυπάρχει, μετάθεσιν τῶν προ-
 τάσεων σημαίνει· ἐφ' ὧν δὲ τὸ δ πρόσκει-
 ται, τὸν συλλογισμόν δηλοῖ μὴ ἄλλως δείκ-
 νυθαι διὰ τῆ ἀ. σχήματος, ἢ τῆ εἰς ἀδύνα-
 τον ἀπαγωγῆ· τὸ δὲ παρὰ ταῦτα παρέλκει
 ἐπὶ παραδείγματος ἀνακτέος ὁ συλλογισμὸς.
 θάμβενεν ἐστὶ τὸ ἀ. σχῆμα· πᾶς ὄρνις δίπεν
 ἔδεις ἵππος δίπεν, ἄρα ἔδεις ἵππος ὄρνις. Ἐ-
 πεί τοίνυν ἡ φωνὴ θάμβενεν ἄρχεται ἀπὸ τῆ
 θ. δείκνυσιν ἀνακτέον εἶναι ἐπὶ τὴν θέασε·
 ἐπεὶ δὲ μετὰ τὸ β. ε γ. φωνῆεν ἔχει ν,
 ἐμφαίνει τήντε ἐλάττω ε τὸ συμπέρασμα ἀν-
 τισρεπτέα εἶναι ἀπλῶς· ἐπεὶ δ' αὖ μεταξύ
 τῆς ἀ. ε β. συλλαβῆς ἐνυπάρχει μ, τὰς προ-
 τάσεις μεταθετέας εἶναι. δηλοῖ· ἀντισρεφέσθω
 τοιγαρῶν· ἢ ἐλάττων ἀπλῶς, ἢ τις ἦν οὐδεὶς
 ἵππος δίπεν, ἔδεν δίπεν ἵππος· ἢ μείζων δέ,
 ὡς ἐσιν, ἐν τῷ τῆς ἐλάττονος τόπῳ τιθέσθω
 τὸ συμπέρασμα ἀντισρεφέσθω ε αὐτὸ ἀπλῶς·
 ε ὅπη ἔλεγεν ἄρα ἔδεις ἵππος ὄρνις, εἰπάτω
 ἄρα ἔδεις ὄρνις ἵππος, ε εἶσαι ἀναγόμενος ἐ-
 πὶ τὴν θέασε.

θέ

α

σε

Οὐδὲν δίπεν ἵππος·

πᾶς ὄρνις δίπεν·

ἄρα ἔδεις ὄρνις ἵππος·

Τῆτον τὸν τρόπον ἅπαντες οἱ ἀτελεῖς συλλογισμοὶ ἐπὶ τῆς τελείας ἀνάγονται· ἢ δὲ εἰς ἀδύνατον ἀπαγωγῆ, ἢ τοι δεῖξις, ἐστὶ συλλογισμὸς ἐξ ὑπόθεσεως, ὅς τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικείμενον τῷ ὃ βέλεται δεῖξαι ὑποθέμενος, διὰ τὴν αὐτῶν, ἢ ἄλλης τινὸς ὁμολογημένης προτάσεως, ἀδύνατόν τι συλλογίζεται δεικτικῶς ἐπόμενον διὰ τὴν ὑπόθεσιν, δι' ἣ ἐναιρέεται μὲν ἢ ὑπόθεσις, τίθεται δὲ τὸ ἀντικείμενον τῆς ὑπόθεσεως, ὅπερ ἐβέλετο δεῖξαι, τῷ δεῖν αἰεὶ τὸ ἕτερον μέρος τῆς ἀντιφάσεως ἀληθεύειν· διὰ ταύτης ἔν τῆς δείξεως, ἢ οἱ ἄλλοι μὲν ἐμπεδῆνται συλλογισμοὶ, ἰδίᾳ δὲ ὁ γραφάδου ἐν τῷ β'. σχήματι, ἢ ὁ γοργάδου ἐν τῷ γ'. οἵτινες ἐπὶ τῶν γραμμάτων ἀνάγονται τῷ α'. σχήματι, οἷον ἐπὶ τῶν γραφάδου ἔσω συλλογισμὸς, πᾶν ζῶον αἰσθητικόν, ἢ πᾶν ἔμφυχον αἰσθητικόν, ἢ πᾶν ἔμφυχον ἄρα ζῶον· τῆτοι τὰ συλλογισμῶν εἴτις ὁμολογήσας τῆς προτάσεως, ἀποφήσειε τὸ συναγόμενον, δευκθήσεται δὲ ἀπαγωγῆς ἔτω· προσλαβόντες τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικείμενον τῶν συναγομένων, ὅπερ ἐστὶ πᾶν ἔμφυχόν ἐστι ζῶον, ἢ τῶν προτάσεων τὴν μείζονα, ἢ ὁμολόγηται τῷ προσδιαλεγόμενῳ, συνάξωμεν ἐπὶ τῷ α'. σχήματι ἐν τῷ α'. συζυγίᾳ, πᾶν ἔμφυχόν ἐστιν αἰσθητικόν, ὅπερ ἀντίκειται τῇ ὁμολογηθείσῃ προτάσει, οἷον,

πᾶν ζῶον αἰσθητικόν,
 πᾶν ἔμφυχον ζῶον,
 πᾶν ἄρα ἔμφυχον αἰσθητικόν.

Ἐπεὶ

Ἐπεὶ τοιγαρῶν τὸ συναχθῆν ψευδὲς ἐ-
 σί, ψευδὴς ἕτερα πάντως τῶν προτάσεων· ἐκ
 γὰρ ἀληθῶν ἢ συνάγεται ψεῦδος, ἀλλ' ἢ ἀ-
 ληθές· ἀλλ' ἢ μὲν μείζων ὁμολόγηται, ψευ-
 δὴς ἄρα ἢ ἐλάττων, ἢν ὑπεθέμεθα· εἰδὲ ψευ-
 δὴς ἢ ἐλάττων, ἀληθές ἄρα τὸ ἀντικείμενον
 ἐκείνης ἀντιφατικῶς, ὅπερ ἢν συναγόμενον τὴν
 ἀρχὴν, διὰ τῆ γράφοδο συλλογισμῶ· ὁμοίως
 δὲ καὶ ὁ γοργάδο ἐμπεδῆται ἀναγόμενος εἰς τὰ
 γράμματα ἔσω συλλογισμὸς ἐν γοργάδο, ἢ
 πᾶς ἄνθρωπος λευκός, πᾶς ἄνθρωπος ζῶον,
 ἄρα τι ζῶον ἐκ' ἑσὶ λευκόν· εἴτις ἢν ὁμολο-
 γήσας τὰς προτάσεις, ἀποφήτσει τὸ συναγό-
 μενον, μεταληπτέον τὸ ἀντιφατικῶς ἀντικεί-
 μενον τῆ συναγομένῃ, ὅπερ ἐσὶ πᾶν ζῶον λευ-
 κόν, καὶ τὴν ἐλάττω τὴν ὁμολογηθεῖσαν ἐν
 τῷ συλλογισμῷ, καὶ ἔτω συλλογιστέον.

πᾶν ζῶον λευκόν,
 πᾶς ἄνθρωπος ζῶον,
 πᾶς ἄρα ἄνθρωπος λευκός.

Ὅπερ ἀντίκειται τῇ ὁμολογηθεῖσῃ προτά-
 σει, εἴ ἢν τὸ πᾶς ἄνθρωπος λευκός, ψεῦδος
 ἐσὶ διὰ τὴν ὑπόθεσιν, ἢ ὑπόθεσις ἄρα, ἔσαι
 ψευδὴς, τὸ δὲ ἀντικείμενον ἐκείνης ἀληθές, ὅ-
 περ ἢν τὴν ἀρχὴν συναχθῆν διὰ τῆ γοργάδα·
 ταῦτα μὲν ἔγ' κατὰ Κορυδαλλέα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η΄.

Περὶ εὐρέσεως τῆς μέσης ὄρου.

Ἐν τοῖς συλλογισμοῖς ἔδεν ὅτως ἀναγκαῖον, ὡς ὁ μέσος ὄρος, ἔδεν μέντοι τήτου τῆς εὐρέσεως δυσχερέστερον· ταύτης ἵνα σαφηνίσωσι τὴν δυσχέρειαν, τῶν νεωτέρων τινὲς ῥαονάτινα καὶ βραχυτέραν ὁδὸν ἡμῖν ἐπειράθησαν διομαλίσαι· τὸ ἀ, τοίνυν κατ' αὐτὰς, ὁ παρατηρητέον ἐνταῦθα, ἐστὶν ἡ ποσότης τῆς ἀμφισβητούμενης προβλήματος. Κατὰ γὰρ τὸ διάφορον τῆς ποσότης, διάφοροι ἐστὶ κανόνες ἀποδίδονται· τὸ τοίνυν πρόβλημα τατραχῶς γίνεται· ἢ γὰρ ἐστὶ καθόλου καταφατικόν, ἢ καθόλου ἀποφατικόν, ἢ μερικόν καταφατικόν, ἢ μερικόν ἀποφατικόν, καὶ εἰμὲν καθόλου καταφατικόν εἶη, ὁ μέσος, ὀφείλει ἐπεῖθαι τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ ἡγεῖσθαι τῆς κατηγορουμένου. εἶδὲ μερικόν καταφατικόν, ἡγεῖσθαι τῆς ὑποκειμένου, καὶ τῆς κατηγορουμένου· εἰ δ' αὖ τὸ πρόβλημα καθόλου ἀποφατικόν εἶη, ἐνδέχεται τὸν μέσον εἶναι, ἢ ἐπόμενον τῆς ὑποκειμένου, καὶ ἄλλότριον τῆς κατηγορουμένου, ἢ ἄλλότριον τῆς ὑποκειμένου, καὶ ἐπόμενον τῆς κατηγορουμένου· εἶδὲ τελευταῖον μερικόν εἶη ἀποφατικόν, ἡγέμενον τῆς ὑποκειμένου, καὶ ἄλλότριον τῆς κατηγορουμένου.

Ἴνα δὲ τῆς κανόνας τέττες εὐκρινῶς ἔχης ἐννοῆσαι, ὀφείλεις εἰδέναι τί ἐσὶν ἡγόμενον, τί ἐπόμενον, καὶ ἀλλότριον, ἃ παρ' Ἀριστοτέλους λαβεῖν ἔξεσι· καλεῖται γάρ ἐκεῖνος ἐπόμενα, τὰ καθολικώτερα, οἷον τὸ ζῶον καθολικώτερον τῆ ἀνθρώπου, διὸ καὶ ἐπόμενον τιθεμένου γὰρ τῆ ἀνθρώπου, συνάγεται, ἤτοι ἔπεται καὶ τὸ ζῶον, τέτοις συναριθμεῖται καὶ τὰ ἐπίσης λεγόμενα ἡγόμενα δὲ λέγεται, τὰ ἐπ' ἐλαττοῦ ὄντα τῶν γὰρ τιθεμένων· ἔπεται τὰ καθολικώτερα, οἷον εἰ ἐσὶν ἄνθρωπος, ἐσὶ καὶ ζῶον. Ἀλλότρια καλεῖ ὅσα μὴ ἐνδέχεται αὐτῷ ἐνυπάρχειν, ἢ ἐσὶν ἀλλότρια, οἷον τὸ ἐναθάλητον τῷ ζῷω.

Τῶν ἔτω διηρημένων, εἰς πληρεστέραν τῶν κανόνων κατάληψιν, λάβε τὰ παραδείγματα· Ἐσὼ τοίνυν πρόβλημα καθόλου καταφατικόν· εἰ πᾶς ἄνθρωπος αἰσθητικός, μέσος ὅρος ἐσὶ τὸ ζῶον, τίνας ἐνεκα; ὅτι τὸ ζῶον ἔπεται τῷ ὑποκειμένῳ, καὶ ἡγεῖται τῆ κατηγορημένη· συλλογιζόμεθα ἔν, πᾶν ζῶον αἰσθητικόν, πᾶς ἄνθρωπος ἐσὶ ζῶον, ἔρα πᾶς ἄνθρωπος ἐσὶν αἰσθητικόν.

Εἶδὲ τὸ ἀμφισβητούμενον πρόβλημα μερικόν εἶναι καταφατικόν, οἷον εἴτις ἔστία ἐσὶν ἄφθαρτος· μέσος ὅρος κατὰ τὸν β'. κανόνα ἐσὶ τὸ πνεῦμα, ὅτι τῆτο ἀμφοτέρων ἡγεῖται τῶν ἄκρων· ὅθεν λέγομεν.

Πᾶν πνεῦμα ἐστὶν ἄφθαρτον.
 πᾶν πνεῦμα ἐστὶν ἕσια,
 ἄρα τις ἕσια ἐστὶν ἄφθαρτος.

Εἶδ' αὖ εἶη καθόλου ἀποφατικόν, εἰ ἕδε-
 μία φιλαργυρία ἐστὶν ἀγαθόν· μέσος ὅρος ἔ-
 σαι ἢ κακία, ὅτι ἐστὶν ἐπόμενον τῆ ὑποκειμέ-
 νῃ, καὶ ἀλλότριον τῆ κατηγορημένη, ἕθενι ἀ-
 γαθῶ προσήκον· ἔσω ἔν, ἕδεμία κακία ἀγα-
 θόν, τῆσα φιλαργυρία ἐστὶ κακία, ἄρα ἕδε-
 μία φιλαργυρία ἐστὶν ἀγαθόν· τελευταῖον εἰ-
 μερικόν εἶη ἀποφατικόν, εἴτι ζῶον ἔκ ἐστὶν ἄν-
 θρωπος, μέσος ὅρος ἔσαι τὸ τετράπην, ὃ ἐ-
 στὶν ἠγόμενον τῆ ὑποκειμένη, καὶ ἀλλότριον τῆ
 κατηγορημένη, καὶ σχηματιώθησεται ἔτως·
 ἕθεν τετράπην ἄνθρωπος,
 πᾶν τετράπην ζῶον,
 ἄρα τι ζῶον ἔκ ἐστὶν ἄνθρωπος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄.

Περὶ τῶν εἰδῶν τῆ Συλλογισμοῦ.

Ἐδὴ τῆ συλλογισμῆ εἰσὶν, ὁ ἐκθετικὸς,
 ὁ ἀποδεικτικὸς, ὁ τοπικὸς καὶ ὁ σοφιστι-
 κός, καὶ ὁ Πλάγιος· ἐκθετικόν, φασὶν, ὅς
 ἐκ μέσου τῶν καθ' ἕκαστα σύγκειται, οἷον ὁ
 Πλάτων ἐστὶ σοφός, ἔτος ὁ ἄνθρωπος ἐστὶν ὁ
 Πλά-

G

Πλά-

Πλάτων, ἔτος ἄρα ἐστὶ σοφός τῆς τοιαύτης εἴληχε προσηγορίας, ὅτι ἐκ μέσθ τῶν καθ' ἕκαστα συγκείμενος, τασέτω σαφῆς ὑπάρχει, ὥστε δοκεῖν ταῖς αἰδησεσι παριστᾶν τὰ πράγματα.

Εἰδέναι δέον, ὅτι καίτοι ἐκ δύο μερικῶν ἰδέν συμπεραίνεται, ἐκ δύο μέντοι προτάσεων τῶν καθ' ἕκαστα ὑγιῶς συμπεραίνεται. Αἴτιον δὲ τῆς διαφορᾶς, ὅτι ὁ μέσος ὅρος ἐν τῇ μερικῇ προτάσει, ἢ ὑποβάλλεται διανεμητικῶς ἀντὶ πάντων τῶν ὑφ' αὐτό, ἢ τ' ἀνθ' ἑνός διωρισμέως ὑποτίθεται ὅτε χάριν παραλογισμῶς ἔπεται· διαφορεῶς γὰρ ὑποβάλλεται ὁ μέσος ἐν τῇ ἐλάττονι, ἢ ἐν τῇ μείζονι· ἐν δὲ ταῖς τῶν καθ' ἕκαστα προτάσεσι τῆτι ἄπεσι τὸ δεινόν, τῆ μέσθ ἀντὶ τίνος διωρισμένως λαμβανομένῳ.

Ἀποδεικτικὸς συλλογισμὸς, ὃς καὶ ἐπισημονικὸς, καὶ ἀπόδειξις λέγεσθαι, ἐστὶν ὁ ἐκ προτάσεων ἀληθῶν ἀναγκαίων καὶ σαφῶν συγκείμενος, οἶον,

Πᾶς ἄνθρωπος ἐστὶ ζῶον,
ὁ Σωκράτης ἐστὶν ἄνθρωπος,
ἄρα ἐστὶ ζῶον.

Τοπικός, ὅς ἐστι πιθανός, ἐστὶ διαλεκτικός λέγεται, ἔστιν ὁ ἐξ ἀμφοτέρων τῶν προτάσεων, ἢ πατέρας μόνον πιθανῆς συγκείμενος πιθανὴ δὲ πρότασις ἐκείνη λέγεται, ἢ τοῖς πᾶσιν, ἢ τοῖς πλείοσιν, ἢ τοῖς σοφοῖς ἐγκρίνεται, οἷον, πᾶσα μήτηρ φιλεῖ τὸν υἱὸν αὐτῆς, ἢ δεῖνα ἐστὶ μήτηρ, ἄρα φιλεῖ τὸν υἱὸν αὐτῆς.

Σοφιστικός, ὁ ἐστὶ ἐριστικός, ἐστὶ φαινόμενος λεγόμενος ἔστιν ὁ συγκείμενος ἐκ προτάσεων, αἱ δοκῶσι μὲν ἀληθεῖς, ἐστὶ ὑγιῶς συμπεραίνεσθαι, ἐδὲν μὲντοι συμπεραίνουσιν ὁ τοιοῦτος συλλογισμὸς πλάνην μᾶλλον, ἢ ἐπισήμην τῷ νῦν ἐμποιεῖ ἀναγκαῖα μὲντοι ἢ περὶ αὐτῆς θεωρία, ἐχέτω τῆς χρησώμεθα ἐν ταῖς ἐπισήμασι, ἀλλὰ ἵνα εἰδότες τῆς διαγνώσθαι ῥαδίως, ἐστὶ ἀποκλίνειν ἔχωμεν ἐν ταῖς διαλέξεσι περὶ ἐστὶ ἐν τοῖς ἐπισημασμένοις.

Πλάγιος συλλογισμὸς ἤκουσεν, ἐν ᾧ ὁ μέσος ὅρος, ἢ τι τῶν ἄκρων πλαγίως τίθεται, οἷον·

Πᾶς μακάριός ἐστιν ἐν τῷ Παραδείσῳ
ὁ Πέτρος ἐστὶ μακάριος
ἄρα ἐστὶν ἐν τῷ Παραδείσῳ.